

1796
1796 '05

HOLLANDSCHE NOVELLEN.

1^e JAARGANG 1905—1906.

2^e HALFJAAR.

DRUKKERIJ & UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ „VOORBURG”.

DE GOKKER

DOOR

SAMUEL GOUDSMIT.

Tante Saar had het gaslicht zoo laag mogelijk afgedraaid, tot 't behang van de achterkamer diep donker-rood gloeide.

Even rustend van 'r woede-vermoeienis, 'r raak-bazige dreigingen, zat ze rechttop in den eenigen leunstoel, 'r armen gekruist over 't zwaar-volle corset-looze lijfje, 't gitzwarte haar onder 't wollen mutsje frommelig weggeduwd en nu uithangend bij losse bundels door 'r nijldige hoofdgebaar.

Visraper, oud en rimpelig, met z'n grijze bakkebaardjes en klein-sluwe oogjes, zat, half ontkleed al, op een laag stoeltje zonder rug, in z'n moeë gebogenheid, verschopt en kinderachtig tegenover haar.

Hij sprak niet tegen, bang voor 'r schrikkelijke scènes, óók wetend, dat ze nou niet heelemaal ongelijk had. Joop had kunnen zorgen, dat-ie thuis was met bedtijd. Maar hij wist wel, dat ze daar blij om was, omdat ze nu wat te kraischen had, Saar, dat ze Joop niet zien kon voor 'r oogen, omdat ie 'n schlemiel was en niks inbracht, dat ze 'r op studeerde, 'm 't huis uit te krijgen.

Toen z'n vrouw gestorven was, was zij, haar zuster, bij 'm gekomen, zij blij, dat ze niet langer te dienen hoefde, nou 'n eigen huis kreeg waar ze regeeren kon, hij dankbaar, dat ie gered was en geen andere, dure huishoudster hoefde te nemen.

Zoo had-ie haar verwend, al 'r grillen toegegeven, wyl ze zuinig was, en langzaam was-ie gaan merken, dat ze 'm de

baas was geworden. Zij had zich in weinig tijd van alle beslissingsrecht weten meester te maken, hem overbluffend met brutaliteit, en bij z'n eerste verzet het huis vol schreeuw-rumoor zettend, tot-ie toegaf om weer vrede te krijgen. Eerst had ze van hem gekregen, nou, dat was noodig, de sleutels van de linnenkast, en van de goeie voorkamer, en een van de huisdeur, omdat ze de huisvrouw was. En langzaam-aan, heel kalm en overleggend, en met overredender noodzakelijk-maken, had ze de andere sleutels van 'm losgepraat: van 't papierenlaadje omdat-ie d'r de heele dag uit was, en van 't kistje, om te kunnen wisselen, en de tweede van de voordeur, omdat 'r toch orde most weze, zij was toch geen loopster, kwam nooit op straat, en 't recht om te koopen en te verkoopen, omdat ze koopvrouw was in 'r nieren.

Hij, den heelen dag uit voor zaken en dan thuis rust verlangend, had voor die rust altijd veel over gehad, liet zich gauw inpakken, vond 't goed, alles, als ze maar niet altijd herrie maakte met Joopie, en als ze herrie maakte... vond-ie 't ook goed.

Een benauwend zwijgen was nu tusschen hen beiden, terwijl ze daar tegenover elkaar zaten bij 't afgedraaide licht, zij, zich ophitsend tot 'r hysterische drift, als Joopie er zijn zou, hij, verlangend naar bed te gaan, maar wachtend met pijnlik-vermeesterd gezicht op z'n stoeltje, wijl bang voor gevecht, als de jongen zou komen, of dat ze 'm d'r buiten zou laten. Daar had ze straks weer mee gedreigd: ze zou 'm niet d'rinlate, na hallef twalef liet ze niemand meer in. Ze wist wel, waar-ie was, was d'r zeker van, dat-ie weer bij z'n fijne neefies om de hoek, te gokke zat — ze kon 'm wel hale gaan, wel 'n standje gaan schoppe an de trap — maar dat dee' ze niet, om d'r naam niet in de groot te gooie — ja, ze zou daar ook nog 'n jille gaan make voor zijn plezier, moeste ze maar 's vrage gaan, bij wat voor fijne mensche ze gediend had. Onder zóoveel fijne lui was ze geweest, maar nog nooit 'n onvertoge woord late hoore, nee hoor, nooit bij zullek tuig geweest as hier meneer de zoon...

„Is dat dan zóo erreg,” schuchter had Visraper tegengesproken, „dat zoo'n jonge 'n avend 'n hallef uur later thuiskomt as de taks is; hij is toch 'n jonge, hij is toch geen kind meer.”

„Of-ie geen kind is,” vertrok ze sarrend ’r gezicht, „of-ie geen kind is, nee, hij is ’n man, is ’t niet? ’n mæn is-ie, ’n haufe is ie, ja, wat ’n gezicht om ’n mæn te worre genoemd, daar mot me nog pràats van vele!”

„Zooveel pràats hêt-ie nou niet, Saar,” probeerde vader ’r tegen Joop’s thuiskomst wat te vermurwen, „hij spreekt bijna nooit an je tege toch ommers, of wèl; het-ie niet alle respèk voor je?”

„Respek?” herhaalde ze, met donker gegloei van ’r feeks-oogen, „respèk het-ie voor me? voor mijn part komt-ie nooit meer onder me ooge, ogh! ’k Wil wel geloove as-ie niet veel tegespreek, wat ’n wonder, geen smoël kan-ie losdoen, stuk nul, ’n kerel van in de twintig!”

„Och god, och god!” bad de ouwe, „doe mijn nou ’n mitswe Saar, in godsnaam, maak nou niet zoo’n hijbel as-ie daar thuiskomt, ga jij nou maar na bed. Zal ik wel opblijve, gun me nou dat pietsie rust.”

„An mijn wi-je na bed sture?” vroeg ze sarrend: „ogh! wi-je n’m nog méer voet geve zéker hê? om in de nach thuis te komme en je goeie cente te vergokke of ’t daar raapgoed is. Warachtigasgod je hêt rech, ’k mos jou hij ’m late as je n’m nog wat cente kan geve, as-ie morrege vroeg weer de deur uit ken gaan naar z’n fijne neefies, om te zitte gokke met de kaarte in z’n gloekende behijme-poote tot ’s aves laat Ik zeg je, as ’k ’m d’r niet inlaat, hij kan d’r nou ’s buite blijve, versta-je? As jij ’m niet beter kan make, zal ik ’t doen.”

„Ja, hij weet vèel van gokke” wou vader nog eenmaal ’r venijnige verdenkingen uit ’t hoofd praten, „nogal ’n echte jonge om ’n gokker te weze, ik weet niet waar je ’t vandaan haalt, ’t zal zoo erreg wel niet zijn, hij zal d’r wel zóo weze.”

„Zoo, zal-ie d’r wel zóo weze?” treiterde ze, „mot je n’m niet hellepe? Hellep ’m dan genebbiesch ’n beetje, de arreme schlemiel, hellep ’m en geef ’m ’n beetje cente, dan kan-ie wel weer uitgaan.”

Visraper zweeg alweer, berustend, ontwapend. Ingepakt wist-ie zich, met z’n huis en z’n zaken-geheimen en z’n zoon, in acht maanden tijd.

Toen, gerammel aan de deurklink, kniestooten tegen ’t hout, belgeklingel.

Daar was-ie. Tante Saar sprong op, plots hem hoorend,

had ze niet de macht, hem kalm buiten te laten staan; krieuwelde 'r heet het vecht-begeeren, feller tegen Joopie, dan tegen iemand, wijl Joopie, suf, niet den durf had, haar tegen te spreken. Bevend liep ze naar voren, strompelend gevolgd door vader, die 'r al roepend tegenkernde: hij zou 'm wel ope make, hij zou 't wel doen, waarom ging ze niet naar bed?

„Saar, Saar, la mijn nou maar effe gaan; Saar, waarom verschteer je me nou me nachrust weer?”

Zonder naar hem om te zien, met de heerlijke vreugde van haar driftontlading in haar al sneller voortschuiven, trapte ze den ondergrendel terug, rukte ze de deur los, op 'r tanden bijtend omdat ze klemde. Op terugschrikkenden Joop wierp ze zich met de volle zwaarte van 'r lang ingehouden krijsch-verlangen. Kalm, om van 'r uitbarsting te proeven, zette ze de handen in de zij, om hem scherper en nijdiger haar venijnigheden toe te duwen:

„Ben u daar, meheer? Ben u daar? Komt u maar binne, meheer, wat is er van uws diens, meheer?” en dan heftiger, op-en-neer schokkend met 'r zware bovenlijf, omdat ze niet kòn zoo kalm blijven voortgaan.

„Hoeveel het u wel gewonne meheer? Het u nog al 'n boel gewonne, het u niet gewonne meheer? het u niet gegok, meheer, of hebbe de andere meneere gewonne, wie het gewonne? wie het gewonne? wie het gewonne?”

Joopie, een-en-twintiger, met groot, lijnloos nul-gezicht — blond waren de snorhaartjes onder z'n grooten neus, z'n lippen tuitten kwabbig-bruut vooruit en z'n grauwe oogen weifelkeken in angst onder 't belachelijk-makend petje — schoof de gang ziend, waar vader altijd zwijgend nog in z'n onderbroek achterin stond, benauwd naar binnen. Hij kon veel minder gokken, veel minder met z'n vader's dure centen, voor tante Saar nog geen spel kaarten halen, zonder tweemaal te moeten vragen of 't „enkel” of „whist” moest zijn.

„Ik heb niet gegok zeg ik je, ik heb niet gegok, wat wil je als met je gokke? 'k Heb geloope, mag 'k niet loope? Ik hoef toch niet om hallef tien thuis te weze, hoef ik dat? hoef ik dat dan, vader?”

Vader stond stil achter in de gang, de armen slap langs z'n zijden, 't hoofd voorover gebogen, met in onrust-marteling verwijtend rimpel-gezicht.

Daar stonden ze weer voor 'm met z'n tweeë, nooit konde ze sjoem houe met mekaar, altijd stonde ze je hartebleed te drinke, je je gezond af te scheure: as je 's aves thuis kwam om 'n stukkie te éte en dan weer uit te slape tot 's morgens als 't wèer begon, dan liete ze je geen rust, dan kon zij je zoo treitere, as je eve kalm wou gaan legge met je hoofd op tafel, alwèer over die jonge, omdat ie d'r eve uit was gevluuch voor 'r gesâr, of... omdat-ie binne zat. Hij wist niet, wie ie gelijk most geve, 't was waar, ze wàs... toen-ie 't dacht, keek-ie even grimmig naar 'r op... ze wàs 'n stuk pest, maar ze paste op de boel, hij kon 'r ommers niet misse, en ze maakte zoo'n reuze-spektakel, as ie d'r wat tége zei...

Wanhopig zag-ie naar Joopie, die hulp wachte van hem, den rug tegen de witte muur met 't teerrandje van onder waar de blinkende kraan in stak; z'n breede platvoeten stonden wijd-uit, en z'n oogen hielden de wacht op tante Saar, die zoekend naar schreeuw-frasen en bang dat 't haar ontgaan zou, heen en weer stond te kijken.

„Nee,” zei vader zacht, bijna fluisterend, onderworpen, eindelijk beantwoordend Joopie's vraag, „k zal niet zegge om hallef tien, maar, maar 't is nou hallef twalef, zou je dan niet 'n hallef uur of 'n uur... je hadt toch wel wat eerder thuis kenne komme, Jo, hadt je niet?”

Tante Saar, getergd door hun kalmte van spreken, hun bijna-lijmerigheid, wist niet, wien eerst te hekelen: „Ben jij dan een vaar?” beet ze vlijmend naar Visraper's gebogenheid heen: „mot jij dan kindere hebbe om groot te bringe, je weet toch ommers zellef niet wat as je wil. Had 'm dan liever ver-zope of geworg. Zoo'n nul van 'n kerel, mot je die nog toe-geve, vraag wat ie vandaag verdiend het, nou, vraag 't 'm dan, wat ie het uitgevoerd?”

Vader kwam even vooruitgelopen, gebaarde met een hand tegen haar van: „nou, 'n zorreg, la nou maar gaan, wij wete saam wel beter,” knippogde dan intiempjes.

„La nou maar gaan,” zei ie eindelijk, „k zal wel met 'm spreke, Saar, as ik 't 'm zeg en 't is waar, dan zal-ie 't wel late. 't Is waar, 't is zonde voor de cente, ze worre zoo mak-kelijk werachtigasgod niet verdiend, dat weet jij 't beste, maar la-t-em nou maar met rust en maak maar de deur toe, ik zal d'r wel met 'm over prate.”

Geplaagd door z'n complimentjes, grijsde tante Saar 'm toe, dāt kon ze niet uitstaan, als-ie d'r stil wou hebbe, had-ie altijd van die smoesies.

„Die denk mijn te lijme,” riep ze redeneerend achteruitlopend naar de deur, die ze in 't slot wierp met een driftigen smak, „ogh, 'k heb je nèt noodig om me door jou de mond te late snoere, as 'k prāte wil dan praat ik, hoor je, hoor-je,” kwam ze dicht op 'r zwager toe, „versta je, as 'k prate wil dan roer ik me mond, dan heb 'k nie noodig me stil te houwe as huisvrouw zijnde, denk jij, as dat 'k zoo maar gods water over gods akker laat loope, ziker wil-je hebbe as dat 'k me van 'm op me gezich laat slaan, niet?”

„La me nou na bed toe gaan?” bad de ouwe, „la me nou met rus, je zoek toch maar wat, je ben toch blij, as je wat te kraische heb.”

„Dat ben ik ook” riep ze luider, „jazeker ben 'k dat, over je vuilak van 'n zoon, hoor-je, daar kraisch 'k over, hoor je me, 'k zal wat harder kraische, dan ke-je me beter hoore!”

„Mot je weer de buurt bij mekaar schreeuwe,” zei vader bitter, „mot 'k weer de heele nach opzitte over 'n kwartier later thuiskomme, heb je goddank weer wat gevonde?”

„Ja!” sarde ze met treiterende bukkingen van 'r bovenlijf, als in toestemming, „ja, ja, 'k heb weer wat hoor je, ja, 'k heb weer wat, hoor je, ja, 'k zal 'n spektakel make, dat de heele straat d'r bij te pas komt, hoor je, as-ie vannach hier blijf, as ie niet de deur uitgaat, hoor je, dat zal ik dan nou 'res zien, wie baas is over zoo'n slungel, over zoo'n leeg-looper.”

„Mot 'k dan de deur uit?” verzelloos vroeg Joopic, stil voor hen beiden tegen de gangmuur, „waarvoor mot 'k dan de deur uit, 'n seconde 'n makke as 'k gegok heb, ja, een spelletje kruisjas misschien, mot 'k daarover de deur uit?”

„Al de cente van z'n vaar vergokt ie,” kreet Saar, „alle cente, die d'r met sappele verdiend worre en geen poot steekt ie uit, 'n spektakel zal ik make, as de mensche d'ran te pas komme!”

Besloten liep ze op de deur toe, trok die weer los, bleef dan staan, 'r hoofd optillend om met al 'r geluid te schreeuwen naar de straat.

„Ik zeg 't je nou Saar!” angstig dreigde vader, „ik zeg

't je nou, hou op hoor je. 'k Kan 'm niet d'ruit sture, hoor je Saar; ga naar binne Joop, ga naar bed."

„Mensche!" krijschte Saar, „mensche! hier he-je de gokkè-è-r, hier hè-je de leegloopè-è-r! alle centè-è-è, alle cente van z'n va-a-ar gaat-ie opmakè-è! menschè-è-è!"

Visraper dribbelde gemarteld door de gang, had geen durf meer te spreken: als ze zóover was, dee ze als 'n krankzinnige. Joop was naar 't achtereind van de gang geloopt, bleef bij de kamerdeur staan toekijken.

„Menschè-è!" kreet ze met heftiger gebaren; diep uit 'r lijf scheurde ze 'r roepen naar de stille straat, met vuisten, in kracht-uitpersen gebald naast 'r wijze heupen, „Mensche! kom kijkè-è-è! hier hè-je n'è-è-è-m, hier is de vuile gokkè-è-è-è-r! hier is iè-iè-iè! hij mag niet in huis kommè-è-è! hij moet d'r uit! d'r uit mot-iè-iè-iè!!!"

En luider en luider werd 'r geschreeuw, met krankzinnigen hartstocht neep ze de hooge gilkreten uit 'r keel, 'r oogen opwaarts, stillen nijd bliksemend, als riep ze 'r haat naar den gang-zolder.

De ouwe Visraper dribbelde rond met smartelijk gebaar, durfde 'r niet naderen, als 'r zenuwen aan 't uitgillen waren.

Al 't zelfde herhalend, raasde ze voort. Voorbijgaanden in de stille achterstraat bleven staan, zagen zoekend door de deurkier, liepen enkele passen verder. Allengs had ze 'r hoogste gillen uitgeschreeuwd, onderbraken reutelende hijgingen 'r afmattenden zenuw-crisis.

„Hij mot d'r uit," rauw kreet ze voort, „d'r uit mot-ie! hij maakt me dood! hij vermoordt me die vuilak, hij sart me kapot! hij mot d'r uit! de leeglooper! d'r uit mot-ie-ie!"

Krachtgebroken, zochten 'r rug en hoofd steunsels tegen de muur, terwijl ze wijder de deur openschopte, dat Joop naar buiten zou gaan.

„Zal ik maar weggaan," bang vroeg Joopie, waar mot ik dan naar toe-oe?"

Visraper liep naar z'n schoonzuster, nam 'r bij den arm, schoof 'r langs de muur de achterkamer in, waar ze zachter, afgemarteld, 'r scheldwoorden herhalen bleef.

„Ga maar naar oome Joo", fluisterde-ie tegen Joop, „ga maar heen, zeg je kan vannach weer niet slape hier, ga maar d'r uit, in godsnaam, ga maar heen!"

„Wat mot ik dan zegge, wat mot ik dan zegge?” zankend-bang hervroeg Joopie, „mot ik dan maar morrege weeromkomme?”

„Kom maar morregemiddag weerom,” bad vader, „dan zal 't wel over weze. Ik zal wel met 'r prate; och god, wat scheure jullie m'n af!”

„Kan ik dat dan hellepe?” klaagde Joop, ze maak ommers altijd zoo'n jijle, ik heb geen hallef uur gegok, of 'k zal niet beleve thuis te komme, bij moeder d'r graf as 't waar is.”

„Ga nou maar,” drong vader aan, „och god ga nou toch, hier.” Uit de jas in de kamer kreeg-ie twee kwartjes, gaf ze Joop om den dag door te brengen.

Dan strompelde-ie 'm achterna, sloot de deur, keerde smartelijk-zuchtend naar tante Saar, om 'r bij te maken.....

'n OVERWINNING

DOOR

SAMUEL GOUDSMIT.

„Me kan tege jullie geweld niet vechte!” klaaghulde juffrouw Kokernoot, wyl ze Meyer's vergadering-taal niet begrepen had; met eerst zacht verwijt-gesprek schreide ze op naar Claar, met 'r handen 'r oogen uitwrijvend: „jullie wete wel beter, maar jullie wille nou doordrijve, niks as doordrijve.”

„Dan maar doordrijve,” besliste Claar nijdig, in van de tafel gedraaide stoel. „U ken 'r op rekene, dadde we 't niet zalle doen, we hebbe nou lang genoeg uitgelegd.”

Juffrouw Kokernoot gaf 'r man 'n schopje onder de tafel, bang, dat-ie opstuiven zou. Kokernoot zag 'r begriipend aan, maar keerde z'n hoofd af, gehinderd. De tafel bevingerend van trampelnijd, zat-ie te loeren naar Claar, woede gluipeend stonden z'n oogen in z'n plokkig, grijszwart ombaarde gezicht.

De zusters, in den kamerhoek, waren opgehouden van haar werk; met de stokken in 'r handen ruggelings naar de werktafel, hadden ze 't hevig geruzie, 't bangst, nu 't naar de beslissing dreigde, bleekbevend zitten volgen. Rachël, 't zwakst, zonder bewegende persoonlijkheid, hilde om moeder's geschrei, onzeker, wie gelijk te geven, maar van meening, dat Meyer en Claar zoo aan vader en moeder niet afmartelen mochten — hun ernst was haar vreemd. Mietje, sterker, al voelde ze al den pijn van den daadlijken strijd, leefde kleine verrukkinkjes mee met 't Nieuwe, 't heldhaftig-doende van de oppositie, wachtte een sensationeelen afloop als 't pathos-einde

van een tooneelspel. Zuchtend, van aandacht-vermoeienis beide, Rachel van heete opwinding en 't snelle mee gaan hui-
len, zaten ze beiden in den, door den ordenaalbol getemperden
en verwijden werkklampschijn, die, van 't behang teruggewor-
pen door een karton, breede lichtvakken schroeierig schampte
langs haar roezige kapsels.

„Oj!” klaagde juffrouw Kokernoot, „hoe kan me z'n
ouwers 't leve zoo zuur make, voor één oogenblikkie met ze
mee te gaan om dat pietsie goppe te neme, rech, 't is de
mosite toch nie waard om d'r maar 'n kwartier over te vechte,
jullie hebbe toch nie noodig 'n groote omhaal te make? As
dät nog was.”

Den zakdoek tegen 'r wang, gedrukt, bleef ze zitten schreien,
'r zware lijf paf neergebonkt in den rieten leunstoel, 't strak
afgetrokken blijf sel van 'r haar, half waterig vergeeld, half
grijspluizig, saamgewonden in 'n kluwentje drong in 't verscho-
ten, rosgebloemde halvemaankussen, dat neerhing van de stoel-
knoppen.

Vader bleef, niet geloovend, dat ze vol zouden houen, ang-
stiger schuinoogen naar Claar, nu ze zweeg. Achter haar
leunde Meyer nerveus tegen 'r stoel, de handen in de broek-
zakken, om gemakkelijk te doen. Gepijnd door de schrille bot-
singen, 't enorme verschil van hun begrippen, dat alleen de
ouden niet kenden, zich nooit hadden kunnen denken en voor
opzet scholden, stond-ie met nu en dan bang opkijken naar
Kokernoot's al keerende opwinding, in 't onzekere van den
afloop z'n gestaar gaan latend langs de tafel, die half stond
afgedekt met stapeltjes borden en ineengezette schaal tjes op 't
bekruimelde tafelkleed en kruislings neergesmeten vorken en
messen.

De korte, benauwende stilte martelde plots juffrouw Koker-
noot tot feller begripen van hun doorzetten. Zij had 't niet
kunnen gelooven al dien tijd, dat 't ernst worden zou, dat 't
niet inderdaad een redeneeren was alleen, zooals de kinderen
op veel dingen van hun niet anders denkbare leven jeugdmal-
lijkende, gauw-vergeven spotternijen zeiden. Ze had iets hevig-
nauw voelen toenijpen van binnen, toen zij 't besloten-klare
in hun toon gehoord had: haar kinderen Claar en Meyer, ver-
loofd, saam thuiskomend dag aan dag, en vriend; hij bij haar
aan tafel op Sjabbes en alle Jontef-dagen, verloofd zooals ze

zich immers allen dacht, alleen wat „vrij” als alle jongelui tegenwoordig; die twee, ze moest 't goed zich voorstellen, die twee zouden straks nu heengaan, naar hun eigen huis en geen Goppe doen en geen bruiloft houden en niets, heelemaal niets als de duizenden deden, die trouwen gingen? Ze zouden bij elkaar gaan hokken, alsof 'r dochter 'n publieke vrouw was? Ze had er een tijdlang niet over nagedacht, maar telkens zag ze hun ernstige gezichten weer — ze spraken van December nu en die stilte, die stilte, dat doen of 't nu was afgelopen: „Late jullie zik dan werkelijk de kop gek wake door de op-hitsen van die vuile sociale? mot me daarom dan as 'n paar beeste gaan leve — hoore jullie dan in godsnaam naar rede!” werd ze heftiger in 'r plots merken van den ernst: „zal je daar zoo'n ongeluk mee krijgen om onder de goppe te gaan, al is 't maar voor je vader en je moeder? Godogod, ik zie dat groote geluk nog niet in van al dat wegeijfere van god; vroeg of laat, wach maar hoore jullie, wach maar...”

„Wat vroeg of laat,” zei Claar.

„Dat heb ik je n'al zoo vaak uitgeleg,” schorde moeder, „dadde ze d'r betaling krijgen de eene of den andere dag, daar heb ik je wel alzooveel van verteld, me dunk je weet et... je weet et wel...”

„Voor die praatjes hebbe we de tijd gehad,” spotte Claar, „die geve allemaal niks...”

„Als je 't maar meent,” dreigde moeder, „verbeel je n'et maar, meissie, denk maar eris aan die fijne meneer Van Straate, ze binne allemaal zoo gelukkig en zoo rijk van de gojsche-kat... en an Jonasse... op de dag van jomkipper is-ie met 'n beroerte naar huis gebrach geworre, geen honderd pas van de Schjoel af...”

„En 'n half uur later was-ie weer opgeknap,” zei Meyer, „en 't volgend jaar Jomkipper het-ie weer gegete.”

„Nou?” zag moeder op, in 'r zekerheid: „nou, wat zou dat nou? toch is-ie op jomkipper toevallig naar huis motte gedrage niet? dat is de straf, de straf, jongetje, omas-ie langs de sjoel het durreve gaan met z'n tasschie en met z'n boekie onder z'n arm, of kodeschborrege 'n z'n zorreg zou zijn.”

„Wat greft dat allemaal?” zei Mietje, uit eigenbelang, wijl ze geen beslissing zag komen uit 't maandenlang herhaalde feitjes-aanhalen, — legge jullie niet te klesse, wat doen ik daar nou mee?”

„Nou wil ik,” zei moeder, „alle andere dag die god geeft hoor je wat anders... toch kenne jullie zonder goppe niet gelukkig worre.”

„Dat zulle we zien,” zei Claar.

„Maar 't zal niet gebeure!” hevig hilde juffrouw Kokernoot op. Angstig voor 't bijzondere, waar de menschen van roddelen zouden, stonden 'r klein-grauwe oogen in 't paf-groote gezicht en 'r breede onderlip trilde: „ik doe 'r 'n schwoeë op, dat 't niet gebeure zal hoor je, godogod, ik zeg je nou bij mijn leve, of je zal me dezelfde dag nog se-kewoere brenge hoor je, as jullie dat grappie uithale, in mijn huis-houwe geen hoereleve, hoor je!”

„Da's allemaal voor u rekening,” bleekgeworden zei Claar, u zwere en alles, dat mot uzelf wete, nou ben 'k heelemaal uitgepraat, hoor u, as u zoo praat heb u geen recht om over ons te oordeele. Nee, we zalle aan uw handje naar de goppe wandele, alleen omdat u dat ook zoo blindelings gedaan heb; daar heb ik uw geluk ook niet van gezien.”

„Dat gaat jou niet an, snotneus!” snikte moeder; nooit had ze nog zulke dingen van Claar gehoord. „'t Is goed, dat je niet kan zegge, dadde we mekaar geslage hebbe.”

„Me kan zonder hande ook slaan,” zei Claar dof.

„Dat ben u te wachte,” kwam Meijer kalmeeren, „as u van hoereleve praat, dat binne geen maniere.”

„'t Schadt jullie toch niks,” probeerde moeder nog eenmaal naar den verstandigen schoonzoon schreiend te overreden, „schadt 't jullie dan wat? zeg dan wat 't jullie hindert, dan zal ik jullie anhoore, je weet toch wel, as dat we geen geweldenaars binne?”

„Dat is niet te zegge!” schudde Meijer zijn dreigend medelijden af en greep naar z'n bril, die van z'n neus glipte, „dat is niet te zegge, we hebbe dat nou al honderd maal uitgelegd, godongtoe ik wil niet precies as dat heele stomme zoodje mel jullie meegaan, enkel om u 'n plezier te doen, ik gooi m'n heele leve niet onderste bove, waar u 't alleen maar doet uit verdomde sleur, ik stel me niet gelijk met al die joodjes en jodinetjes, die zich naar de rebbe late rije enkel en alleen om-dat-'t-zoo-hoort, nou! nou! legge jullie nou niet te lulle, 't gebeurt niet!”

Juffrouw Kokernoot zat geschrokken van z'n drift, hilde

zachtjes voort, zonder moed tot spreken, als met 'n groot verdriet dat ze plots zwijgend had te dragen gekregen. Maar Kokernoot, kleinheerschzuchtiger, altijd klaar tot leeg-uiterlijk verzet, zat 'm, onmachtig 'm te bevechten, met tot grijsn aangehitsten drift toe te treiteren, sarrend, met als toegevende niks, en toen-ie had uitgesproken, weer tegen Claar's stoel stond geleund, boog-ie zich half opstaand over de tafel in z'n aanziedend drift-uiterste, nou-ie zag dat ze 'm trotseeren zouden: „Weet je wat jij kan doen meneer schoonzoon?” beet-ie spugend, met oogen die dwaas stonden geheven, „meneer schoonzoon u kan verrekke! had god meneer schoonzoon nooit over me drempel late komme, had meneer schoonzoon nooit me dochter mesjogge gemaak!”

„Hij is nog nooit dronke an tafel gezete,” snauwde Claar, „nog nooit!”

„Houe jullie nou haas op!” gilde Rachel, bang, als moeder voor echte hevigheid, „daar komme nog moorde van!”

„Gaaf je niet an!” stampde Kokernoot op tafel, „en jij houdt je mond maar, hoor je Claar, hoor je stuk drék, jij het niks in te bringe met ál je praats hoor je, als je wil trouwe, dan ga je met mijn en met je moeder mee naar schjoel om goppe te neme, versta je? met mijn en met je moeder ga jij en je jonge mee om goppe te neme, en anders throuw jij maar niet, hoor je, en nou heb ik me laatste woorde d'r over gesproke.”

„Dat hebbe wij al lang,” zei Claar getergd, „u weet wel beter, dadde we wel zonder trouwe kunne en dadde dat allemaal smoesies benne, en dat wij dat wel wete ook wel... Wij gaan met December de deur uit en as u eerder wil, dan zalle we eerder gaan.”

„Godverredomme!” brallend verschrikte hen allen Kokernoot, opgesprongen in de martelende spijt om z'n onmacht, merkend dat 't gebeuren zou gaan, dat de jongeren triomfeeren zouden dezen keer en in 'n zoo gewichtig ding. — Z'n oogen stonden als om te verbluffen, regeerend, schoon z'n onderkaak bibberde van zelf angstig-verbluft zijn: „Hou je smoel snotneus of 'k knijp je de keel toe, hoor je, ik wil 't schandaal niet hebbe, hoor je.”

Grienend verwrong eindelijk z'n gezicht en in de wanhopige ergernis begon-ie zacht-snuivend te snikken:

„'k Wil 't niet hebbe,” huilerig-zachter bebonsde-ie de tafel: „'k Wil 't niet hebbe, godogod je zal ons niet te schande make voor de heele wereld, versta je Clare, 'k wil 't niet hebbe, verdomme, verdomme...

Claar zag met verrassenden angst naar z'n schreien, 'r gezicht voelde ze fronsen in 't zich overgeven aan 'r vrees-aandacht; zelfs Mietje kreeg tranen, moeder lei 'r hoofd op tafel. Meijer stond beweegloos te kijken, bleek, licht-bevend nur-ie ze allen huilen zag; hem pijnde nu pas 't ernst-blijkende verzet van den oude, en even kwam 'n bangheid in 'm kruipen — was 't nu niet of hij alleen de schuld had van 't heele gezin verdriet te doen? Dat huilen, Mietje ook nu en Rachel en die ouwe, van wien-ie 't nog nooit gezien had, dat vervloekte zeker-schuldig doen zijn aan hun tweeën, die alleen drooge oogen hadden. Dat vervloekte onbillijke, dat je toch week maakte, dat futlooze: as je 'n vrouw geen gelijk kon geven in 'r gruwelijke stommiten, pruilde ze ook tot je toegaf.

„Wat geeft dat nou allemaal,” zei-ie om niet die onhoudbare schrei-stilte te laten, iets billijks te laten hooren zonder heftigheid: „of we nou al ruzie make, we vechte nou al 'n hallef jaar en we komme d'r ommers niet verder mee, waarom laat u ons nou onze gang ook niet gaan, we binne toch ommers geen kindere meer en ernstig hebbe jullie d'r ommers nooit over nagedacht, enkel om die mensche te believe motte we al die herrie make en voor de familie, die jullie toch beroddfelt.”

„Och!” schreiend riep Rachel er bang-haastig tusschen: 'r oogen stonden rood gegriend in 'r magere, blauwig-verschagreinde uitgetrokkene gezicht: „zie je dan niet dat vader huilt” gilde ze half met in sentimentiteit verdrongen geluid: „jullie make ommers moorde, waarom binne jullie dan ook zoo koppig!”

„Och!” duwde Mietje haar tot stilte: „hou jij je d'r toch buite, stapele meid!”

Rachel greep naar 'r schort, bukte in hevigen snik-overgave naar 'r schoot. Moeder zat op, keek naar de meisjes, belte 'r oogen met 'n schortpunt en bleef staren, de anderen even lätend.

„Ja, voor de mensche, snotneuze,” jammerde Kokernoot, „jazeker voor de mensche, zou je denke da'k die garponnesjand beleve wil? dadde ze me achterna zalle wijze met de

vinger?" kinderlijk huilde-die, „je zal zien wat er gebeurt, hoor je, met jullie khwaje jonges-doordrijve, dat zalle jullie nog eris betreure."

„Omdat u altijd zooveel om de mensche heb gegeve," zei Claar, om de laatste dreiging te njegeeren, „vroeger en nou niet, dat zou 'k u dunk me wel kenne bewijze."

„Dat gaat jou niet an," riep nu pas weer moeder, daadlijk, als ze altijd gedaan had, 'r man verdedigend tegen de kinderen, die 'm z'n drinken en luieren verweten: „dat past jou niet, je het je niet noodig over je vader te beklage, ik zeg je dat je n'en snotmeid bint en dadde d'r ongelukke komme, ja, ongelukke, versta je, òngelukke!"

„Och, u tijmt, moeder, u tijmt," verzette zich Meijer geplaagd, tegen moeder's gedreig. „Ongelukke, ja ongelukke komme d'r, dat wil ik u wel vooruit zegge, dat u ons daar niet mee vange kan. Allemaal voor uw rekening wat er gebeurt, niks late we ons doen!"

„En nou wil ik graag dat 't uit is," verzocht Claar beslissend, „we wete wel, wat ons te doen staat."

„Wanhopig-ontwapend, merkend dat niets 'm meer macht gaf, deed de ouwe Kokernoot een greep naar 'r over de tafel heen, kwam dan met in z'n keel verhijgden drift op 'r toegelopen. Moeder gaf 'n schreeuw om 'm tegen te houden, angstig voor wezenlijke dingen. Rachel vloog naar 'm heen met 'n huilroep, maar Meijer stond al voor Claar, duwde Kokernoot 'n eind waggelend de kamer in. „Da's kinderewerrek," zei-ie bevend, nu ie 'm aan moest raken, „dat kan ik ook, dat bewijst niet veel voor uw gelijk! we binne geen veertien jaar meer hoor!"

Kokernoot stond machteloos tegenover 'm te hijgen, lippen-sidderend van huil-zenuwen. Nee, slaan kon-ie niet meer, zij bleken in alles z'n meerdere te zijn.

Rachel en Mietje waren voor hem gaan staan, duwden 'm zachtjes terug naar z'n stoel met kalmeerende woordjes.

„gane jullie nou maar hée-éen!" drong Rachèl, „oj, waarom gane jullie de deur niet uit, dat doene jullie toch anders ook wel!"

„Stel je niet zoo an," dreigde Claar. „Overdreve stuk ezelskop van 'n meid," maar dan toch tegen Meijer, bleek, „ga je mee?"

„'s Goed," zei Meijer als twijfelend, maar stond daadlijk op.

„Ja,” kermde Kokernoot, „vergame jullie maar en kom maar nooit weerom! god zal 't geve, omein!”

„As u belooft, dat u weer kalm zal weze,” zei Meijer, „dan zulle we heengaan, anders verzeker 'k u, dat 'k vanavond weer met 'r meekom hoor, en dat 'k hier blijf ook. D'r valt heelemaal niks te bestraffe of zoo, u heb gewoon toe te luis-tere en uw eige gangetje te gaan, waar wij ons niet mee bemoeie!”

Kokernoot hief zich uit den leunstoel, zag hem aan; plots stonden z'n oogen met glinsterende spotplekjes:

„'k Belooft je, ik zal kalm blijve,” dreigde-ie kort-nikkend naar hem heen, „'k belooft 't je hoor, ik zal kalm blijve en mijn gangetje gaan, hoor!”

„As u maar zoo verstandig ben,” zei Meijer kalm, hatelijk terugkijkend.

De vrouwen zaten met zakdoeken hun oogen te wrijven, toen ze pijnlijk voelden heen te moeten gaan. Kokernoot zat met geheven hoofd als in diep-verbitterd denken en gevonden rake beslissing, te staren naar den zolderhoek.

Claar, door Meijer binnengebracht, was laat thutsgekomen. Allen waren te bed. Zij wist wel, dat vader 'r geen kwaad zou doen, was daarvoor niet bang geweest toen ze naar 'r alcoofje ging. 'n Uur lang wel, lag ze te schurken op 'r kus-sens, bang voor nog zooveel strijd, dien ze komen wist. Zij en Meijer, bei' diamantbewerkeren, waren van 't Joodsche leven heel vervreemd, wijl zij mooi Joodsch leven nooit hadden voor zich gezien.

In de socialistische bewegingen brachten zij hun leven door maar zonder den tact, hun weg te gaan en te blijven zwijgen, 't onechte traditie-geaai van de ouders een simpel gewoonte-verschil te laten, 't verzet te bewaren voor krachten in hun arbeid, was er zoo van vader en moeder als van de kinderen hindernis en opgejaag dag aan dag, opstand tegen elk handelingetje, elk begripje, een afmartelend klein rumoer, dat de levens allengs verbitterde.

De kinderen, met sterker en geordender gevoelsleven dan de ouders, hadden zich bij tusschenpoozen en in den beginne wel voorgenomen, verstandiger te gaan doen, wijl zij telkens zagen de onmacht van de ouwelui tot gezonder kijk, hun

eenmaal niet te veranderen langs den grond tastend leven; eenmaal niet te veranderen langs den groud tastend leven; ze ontweken 't dan een poos hun vijandschap te beroeren en doodden den hinder van vader's aanvallen met kort-toegevende antwoordjes, toonloos weggesproken met de ergernis in hun keelen.

Maar rusteloozer als de ouden waren, eigengerechtigder, wyl met hun levensindeeling langer vertrouwd, zich beroepend op 't ouderschap en daar alles van wachtend, begrepen ze niet 't vrede-willend zwijgen of toegeven van de kinderen, en in hun bekrompenheid telkens meenend, dat ze veroveringen maakten, prikkelden zij hen, door hen op te nemen in hun kringetjes, hen aan hun vorm-leventje te onderwerpen, brutaal-weg als waren zij vieren gelijk, en nieuwe uitbarstingen snauwden door het huis. De ouwe Kokernoot was lui, had armoee geleden tot de kinderen verdienden, was toen begonnen, daarvan wat gemakkelijker nog te leven, dronk wat, lei zich wat toe op schaken en dammen, las wat om met groote woorden te kunnen redetwisten tegen onbelesen kameraden. Jaren al leefde 't gezin van de drie diamantbewerkende dochters. Claar en Meijer hadden daarom gedraald met 't besluit om te trouwen, haar kostgeld kon moeielijk gemist, maar zij wilden rust, zij konden de hindernis niet langer dragen en hadden gesproken van saam gaan wonen.

Avond aan avond, onder 't eten, hadden zij nu elkaar de dagrust vertreiterd, maar Meijer en Claar hadden volgehouden, niet schuldig aan hun minachting voor den ontzielden Goppevorm, waar de ouden bij zwoeren.

Nooit hadden zij hun kinderen iets moois van Joodsch leven getoond, altijd schijn en ook geleerde leugentjes voorgehouden, geschipperd bij minste opoffering, noodig voor 't in leven houden van wat zij toonloos na-dreunend, heilig predikten. Het eigen denken der kinderen, sterk geworden door 't in zelfstandigheid bemoedigend geroep van al 't nieuwe dat omverwierp, had den heimelijken vrees voor 't trotseeren der jeugd-begrippen, allengs overwonnen; was nu, hoewel in uiterst idealistischen stormloop veroordeelend ook wat van het oude nog puur leefde en dat zij nooit gezien hadden, toch eerlijk de verschrompelingen van dat mooi achter zich gaan laten en zij wilden hun beginselen niet offeren voor 't kleine gelukje, dat de ouden van hun Goppe beleven zouden. Er

was, na vooral door Claar schuchter bekende wisselingen tot toegeven, ook schaamte bij voor vrienden in hun jongere kringen, tegen wie zij met joviaal-geworden pathos, bij eeden af, verzekerd hadden, vol te zullen houden. Zoo kwamen zij, de ouden door smartelijk schande-vreezen en eindelijk wrok tegen al 't nieuwere denken, de jongeren door minachting en de zelf-schaamte, zich slaafs gewonnen te geven, hartstochtelijk tegenover elkaar te staan. Zij, Claar, wist wel, van hun tweeën de zwakste te zijn, in 'r eigen, zichzelf nauw rustig bekende overdenken, had ze 't al bemerkt, dat haar meeste verzet van al de levens-verwalging, al verweekt was. Zij wist wel, dat ze al moeite gedaan zou hebben om Meijer over te halen, even naar school te gaan, gewoonweg, en toonend dat ze 't met tegenzin deden, had 'r niet de lafheid tegengestaan, zich gewonnen te geven, al 'r gevecht belachelijk te maken, en 't liefgedoe van vader, moeder, van de heele familie vooral, te ondergaan, als ze hen toe zagen geven na zooveel bespotteling. Wel was ze bang nu, dat vader gekke dingen zou doen, al duldde 'r gezonde denken niet, dat ze 't geloofde. Maar de mogelijkheid van 't heel-onverwachte, bijzonder te gebeurene, eens, 'n oogenblik immers maar en dat schrikkelijk voor altijd dee 'r wel aarzelen, kon 'r niet rustig laten vaststellen 't zoo heel helderlijkende van 'r redeneering. Als ze 'r aan dacht, een seconde, zonder één grond te weten voor 'n stelligen daad in vader's heele leven, als ze 't zich even verbeelden ging, waar-ic al mee bedreigd had, sloeg 'n smartelijke schrik al die klaarheid, ook alle beginseldingen en schaamte in 'r neer, kermde 't in 'r om van ogod, niet doen. Ze moest gauw gaan zeggen, dat ze wel toe zouden geven...

Dan voelde ze, dat ze van 'm hield, van hem en van allemaal, al 't andere verkilde en 't dompelde neer in groote golven van kinderliefde binnen in haar tot in haar keel. O, ze vond 't verdrietigst, dat ze zooveel verschilden, dat ze, nu ze zoo veel van elkaar hielden, niet saam konden gaan of elkaar eerlijker bevechten. Als ze overdacht, hoe klein en heerschzuchtig vader altijd tegenover hen had gestaan, moeder hen had doen zwijgen, alleen om doode vrede te houden, vrede, ten koste van al hun persoonlijkheid, dan dreef de opstand grimmig in 'r op, wist ze met klaar redeneeren, dat dit iets goeds in 'r was, een stuk zelfstandigheid door nieuwe dingen

verkregen. Maar 'n zekerheid van liefhebben wist ze zich ook, en dat wou ze vasthouden, dat liefhebben, het waren immers vader, moeder en de zusters met 'r levenlang bekende namen. Zóó waren ze en zoo wou ze ze immers dicht bij zich, vader en moeder, Rachel en Mietje, ze kon het niet anders zeggen. 'n Schreiende ontevredenheid, dat ze niet gelijk konden zijn, bleef alleen over.

Ze had dat alles aan Meijer verteld, wel heelemaal, maar hoe 't kwam wist ze niet, ze had 't hem nooit zoo innig gezegd als ze 't wel voelde in den laatsten tijd. Dat kon ze niet. Zij dacht, er bleef altijd iets, dat hij niet begrijpen kon, dat, wat ze niemand kon geven, en dat geen ander, meende ze, kon geven aan haar, het heel innig-golvend-warme, dat 's avonds na veel hatelijkheid, uit alle hoekjes van 'r lijf in 'r om te roeren kwam. Meijer kon dat niet weten, als ze 't niet heelemaal zei, duidelijker, dan ze 't zelfs meende te kunnen doen. Z'n vader was dood, z'n moeder had 'm altijd vrijgelaten in alles, zelf had ze geen Joodsche vormen bewaard. Zij, Claar, bleef alleen met den grootsten twijfel, al hield ze zich sterk, zoolang ze bij hem was.

Angstig beluisterde ze 't getikkel van de wekker in de huiskamer; waar de zwaardere slag van de hangklok in drong; in 't naaste alcoofje, achter 't beschot aan 'r voeteneind, hoorde ze vader's laken-geschuifel, onrustig gekuch, met lange naschraapjes van bitterheid. Voorzichtig zette ze zich overeind; haast met ingehouden adem en loer-oogen naar 't donkere beschot, alsof zij zijn doen daardoorheen kon volgen; geschuifel was er, anders niet, moeder scheen te slapen. Door de straat hoorde ze klots-stappen van politie-paarden, heel lang nabonkend met onregelmatigen kloep en rammelend gerij van stadswagens, die egaal-suizend voortveegden. Dan... 'n zacht-doffe bons na wat piepperengel, stuwde een rukkenden schrik-schok in 'r borst.

Dat moest vader zijn.

'n Angst-gesuis morrelde in 'r keel, met nog even de gedachte, dat-ie maar even d'ruit zou moeten, dan zat ze daadlijk ademloos overeind, hoorde ze gesleep van kleeren langs den stoelrug, gefrommel en schoen-getikkel op den grond. Zij zat, of hij haar had willen wurgen, sidderend in 'r krib, in 'r borst stampte elk lichtste geluidsbeweg van z'n doen een angstschok neer.

Luider hoorde ze 'm zuchten, dan kuchen, 't waschtafeltje schudden, 'n glas rinkinkelde tegen de karaft.

Waar was dat voor noodig?

Z'n alcoofdeur piepte, en met 'n gansche doorhuivering die 'r keel toeneep, merkte ze 'm in de kamer.

Kokernoot was opgestaan.

Lang had-ie 'r 's avonds over nagedacht: z'n verweekelijkte, ongeordende, verfeemelde gevoels-vermogen had-ie verlekkerd met 'n verdrink-tafereel: wat zou ze zich de hare uit 't hoofd trekke as ie 't werkelijk 's zou doen. Wat zou ze 't bezure, as-ie dood naar huis zou worden gebracht. Heerlijk had-ie zich opgehitst en gewarmd met 't verbeelden van hun jammereen over z'n dood, hun misschien-neervallen bij zijn lijk, vergiffenis vragen: 't had z'n gedunde zenuwen verschroeid als 'n subliem kranten-ongeluk of 'n tragisch gebeuren dat de familie elkaar vele malen smullend herhaalde. Maar toen-ie z'n bed was uitgegaan, 't zich reëler indacht, hoë-ie 't doen zou en van al 't mooi-doordachte toch zelf niks beleven zou, hoe ie nou zou weggaan en dan alles uit: 't makkelijke leventje, nou 't vak van de meissies zoo goed stond, zou in 't zwart van den dood huiverig vergaan; ze zouden 'm dood weeroem brengen en niemand zag 't zelfs, wanneer-ie de sprong deed in 't water; zonder stilliger besluiten, als zichzelf latend gaan, begon-ie wat rumoeriger 't huis rond te loopen, draalde-ie met 't kleeden.

Claar had zich bevend even verder naar de alcoofdeur gebogen, zag hem rondrentelen zonder jas, dicht bij haar slaapkamertje. Smoezelig zag-ie er uit; z'n haren roezig over z'n voorhoofd, z'n oogen als verslapen, schoon-ie al die tijd wakker gelegen had, stond-ie in 't rossige schijntje van 't nachtlampje, en knoopte langzaam z'n vest toe, schuifelend over den vloer onder 't met saamgenepen lippen toeknippen der knopen. Z'n jas lag op de stoel voor z'n bed, maar, als om die te zoeken, liep-ie voor Claar's alcoofje den wand langs, al de stoelen verzettend met schrapend gerommel. Zij zag 'm met z'n gewonen schuifloop teruggaan, weerkomen met z'n jasje en 't aandachtig aantrekken. Hij kuchte nog wat luider, toen-ie z'n armen er in stak, lang na-frommelend wijl-ie 'r al wakker had gemerkt. Zij had niet gelet op z'n aarzelen, alle waarnemings-helderheid was al van 'r geweken, toen ze

'n angst-geschok had voelen kloppen bij elk van z'n bewegingen in de nachtsilte van het huis. Twee maal had ze al 'r hoofd naar voren gestoken, tweemaal niet kunnen spreken....

Daar zag ze 'm z'n jas toeknopen, z'n hoed zoeken. Verder boog ze zich buiten 'r krib en met 'n verzet tegen 'r onmacht:

„Wat moet u? Waar mot u naar toe?” schor vroeg ze.

Hij keerde zich half om, zonder 'r aan te zien, gaf geen antwoord.

Dan liep-ie weer naar de kleerkast naast de schoorsteen, deed z'n overjas aan, nu bewegend als met haast-driftige beslotenheid.

„Waar mot u naar toe?” vroeg ze angstiger. „Kan u niet zegge waar u na toe mot midde in de nacht?”

Hij zocht in z'n zakken, drukte de hoed op z'n hoofd.

„Niks, Claartje,” zei-ie eenvoudig-scherp.

„Waar mot u dan naar toe-oe?” gejaagd luider drong ze, 'r halve lichaam buiten bed: „o, god as u 't niet zeg, ik roep ze allemaal wakker hoor, 'k roep 't heele huis bij mekaar, hoor, wat mot u òp doen, waarvoor mot u zich ankjele?...

„Dat ka-je toch wete,” zei-ie, even stilstaand, zonder 'r aan te zien, bedoelend dat 'r niet meer te redeneeren viel:

„Je weet toch wa 'k gezeg heb, Claartje, as je vol zei houë, 'k ga me verdrinke kind hoor, je vader gaat zich verdrinke.”

„Ja, u gaat zich verdrinke,” zei ze, om zich goed te houden zoo lang mogelijk, maar in 'r keel en 'r borst was 'n rumoer dat 'r woorden tot klankstooten neep, toen ze hem naar de deur zag keeren. Hij stapte weg, wetend, dat 't nu komen zou. 'n Bons van alle denken tuimelde diep in 'r lijf. Het éene mogelijke, daar wàs 't, dat 't nuchtere maar eenmaal hoefde te keeren, om alle vastgestelde dingen tot nietigheden te maken. Zij zag hem naar de deur loopen, al 'r verstandsbe-
wogen naar 't eene waargenomene: 'r vader die zich verdrinken ging — en 't andere wèg uit 'r hoofd.

Met 'n sprong stond zij bij hem in de kamer: „Vader, godogod wat ga je doen?”

Van achter kwamen de meisjes geloopt, in 'r witte japonnen en met 'r hangende haren tuimelden ze de kamer in.

„La me gaan, snotneus,” wierp-ie 'r snauwend van zich

af, alles gespeeld nu in een zoo lang mogelijk te bewaren verrukking, „'k heb niks met je te make, hoor je, la me be-
gaan!”

Ook moeder kwam toegelopen, waggelde, voor zich uit-
zoekend, met 'r verschrikte slaapgezicht naar hen heen. Hij
was dronken van heerlijke begeerte-streeling, toen-ie hen allen
om zich heen zag, zoovelen om den miskenden vader, nou ze
hem dachten te zullen verliezen.

„La me gaan, la me allemaal gaan, ka-me niet verdomme,
'k wil d'r niet meer weze, 'k wil niet, nou weet je n'et.”

Claar had 'm bij den arm gegrepen, hield 'm vast voor de
opene deur. „Hij wil zich verdrinken!” huilde ze schokkend,
„houe jullie 'm vast, hij wil zich verdrinken!”

Hij deed, of-ie zich los wou rukken, toen bleef ze aan z'n
armen hangen, trok 'm naar zich toe:

„O, God, vader toe, blijf u dan maar hier, zal ik dan
goppe doen, zal 'k 't dan doen, 'k zal 't wel doen, we zulie
wel goppe neme, kom u nou hier, we zalle 't wel doe-oen!”

Aarzelend bleef-ie staan, een weekde van sentimentaliteit
dee 'm naar 'r neerneigen.

„Laat u 't dan, blijf u dan hie-ier!” gilte Rachel, hoor u
dan niet, ze zal ommers goppe doen, ze zal 't ommers wel
doe-oen!”

Claar had 'm al om z'n hals gepakt, beroerde heet-schrei-
end z'n gezicht, kussend en herhalend, dat ze goppe zou
nemen.

Dan, in 'r allen ommekeer plots willen geven, heet zich
overgevend met al 'r verzet, liep ze de kamer rond naar alle
drie de verwarde vrouwen, moeder met veel snikken en zoe-
nen de belofte herhalend, dan kustte ze ook Rachel, die 'r
tegenpartij was geweest al dien tijd, bleef ze tegen Mietje's
schouder 'r bewogenheid staan uithuilen.

„'k Zal 't wel doen, Rachel,” snikte ze, „we zalle 't wel
doen, ogodogod. Meijer zal 't ook wel wille.”

„'k Hou je an je woorden!” zachter zei Kokernoot, nu
schreiend van eigen ontroering; „'k hou je an je woorden, as
je 't maar onthoue wil, met je kunste tegeswoordig.”

„Kan me toch niet hellepe as me anders denkt,” zei ze,
bedarend tegen den kamerwand leunend, ka-me dat dan hel-
lepe, as me in een andere tijd leeft?”

„Noh,” troostte moeder, „noh, dat is ook zoo, maar me kan toch voor z'n ouwers daarom wat over hebbe, niet?”

„Nou mot alles vergeve weze,” deed Rachel 'n gelukkige woordenvondst, „nou motte jullie niet langer vechte, me dunk vader is toch tevrede nou.”

„Nou ja, dat is ook waar,” zei moeder, „god zij gelboofd en gedank, dat je toegeef kind.”

„We motte nou maar na bed gaan,” stelde Mietje praktisch voor, „'t is nou mooi gewees, niet?”

„Dat dunkt mijn ook,” zuchtte moeder vermoeid.

Claar zat schokkend uit te huilen, liet stil vernederen al 'r tot nu toe volgehouden meerderheid. Met roodgeschreide oogen zag ze op naar vader, die zich drentelend en zwijgend stond uit te kleeden.

„Late we maar in sjoem naar bed gaan,” stelde moeder voor. Claar zag hen allen gaan, bleef 't langst op 'r stoel zitten rusten en opklaren. Allengs week 'r bewogenheid van 't gevreesde, begon ze al 't wreed-treiterende van wat nu komen zou te doorvoelen.

Morgen zou ze 't aan Meijer moeten zeggen: te kiezen had-ie niet, zij had nu voor hem afgemaakt, en behalve die hindernis hadden zij nu saam al de walging van 't theatrale familietje-spelen te ondergaan, 't besproken worden meer dan één straat rond, 't onbegrepen worden uitgelachen door de partijgenooten.

Vader kwam naar 'r toe, streek 'r voorzichtig, nog niet heel zeker van z'n persoons-meerderheid nu, al had-ie 't gedaan gekregen, over 'r loshangende haar: „Kom, ga nou je bed maar in, Claar, eer je daar 'n kou vat.”

Toen voelde ze 'n lichten weerzin tegen z'n liefkozing, schudde met 'r hoofd z'n aaiende hand af, liep zonder antwoord de alcoof in.

Juffrouw Kokernoot, twee dagen later, ging plechtig en heet-ongeduldig van de blijdschap om 't nieuwe interessant gebeurde, de familie en intiemste kennissen rond vertelde met gebeurde, de familie en intiemste vrienden rond, vertelde met zoeten, bescheiden-zegevierenden glimlach, dat alles nou goèd was... Er werd niks van gemaakt, geen groote gassene, maar de volgende maand zouden de kinderen trouwen met Gøppe...